

Ingeborg Vinther, Verkamannafylkingin:

Pensionistarnir skulu hava frið

- Kann vera, at eingin kreppa er á miðstaðarøkinum, har alt tað almenna heldur til, men úti á útjaðaraðkjunum er støðan ein onnur, segði Ingeborg Vinther undir orðaskiftinum um fíggjarlógina

Sagt verður í almennu viðmerkingunum til fíggjarlógarruppskotið, at vanliga hevur nógv verið gjøgnumtikið út á seinastu fíggjarlógini fyri val, soleiðis verður ikki hesa ferð.

Men hyggur ein at hvussu tølini síggja út, so er væl gjár út á hesum fíggjarlógarruppskoti, ongín ivi um tað, 43 mill. kr. meira eru nettoútreiðslurnar fyri 1998 í mun til hetta árið.

Fara okur víðari í almennu viðmerkingunum, verður sagt, at henda samgonga setti sær fyrri at spara á teimum lógarbundnu útreiðslunum.

Sagt plagur at verða, ilt er at spáa um framtíðina, men landsstýrismaðurin í almannamálum veit longu nú, hvat fer at henda um 20-30 ár, tí høgurhann nú eftir teimum, id gjøgnum eitt langt arbeiðslív hava spart sær upp til eina eftirløn, ella spar sær nakrar krónur saman til teirra eldru dagar.

Hetta toilir landsstýrismaðurin ikki, so nú skal toppurin skerast av hjá teimum, id hvar uppabeitt eina eftirløn, tí honum vantar 12 mill. kr. her og nú, 12 mill., sum fyrri at brúka hansara egnu orð, skulu nýst til bjálvingarstuðul og dement senil fólk, hesi skulu hava eitt heim her í Tórshavn.

At tað mangla 12 mill. kr. til hesi nevndu endamáli er ein trupulleiki hjá landsstýrinum, hví hevur landsstýrið ikki funnið henda pening, áðrenn fíggjarlógarruppskotið varð framlagt.

Hava okur ráð at brúka 8 mill. til ítróttarstadión, 1,8 mill. meira til ferðavinnuna, 40 mill. kr. í einari jättan, sum ikki er útgreina til hvar peningur skal nýst, so hava okur eisini ráð til hesar 12 mill. kr. til tey veiku.

At landsstýrismaðurin skal seta ein arbeiðsbólk at fyrirreika nýggja, tvungna pensjónsuppsparingarskipan, nú flest øll feløg í landinum hava, ella eru í ferð við at gera sínar egnu pensjónsskipanir, er at leggja seg út í arbeiðsmarknaðin, tað er ógvuliga smart at seta eina slíka nevnd, tí tá henda nevnd kemur við einum uppskoti um pensjónsskipan, vaskar landsstýrismaðurin hendur og sigur, hatta eru tit sjálvi komin við, arbeiðsmarknaðurin eigur uppskotið, soleiðis roynir hann at bóndafanga partar-

nar á arbeiðsmarknaðinum. Nú segði landsstýrismaðurin Kristian Magnussen við útvarpið í gjárkvöldið, at hann hevði politiska upp-bakking fyrri sín um uppskoti, samgongan stóð aftan fyri. So veit man tað, at henda samgongan ætla at tvinga eina pensjónsskipan á arbeiðsmarknaðin móti okra vilja.

Tað, sum eigur at verða gjørt, er at bota um ta almennu pensjónina, id er í dag, gerið nakrar batir fyrri tey, id onga eykapensjón hava, og latið tey, id hava eykapensjón og latið tey, id hava spart upp gjøgnum eitt langt arbeiðslív, fáa frið at hava sína eftirløn.

Tann lógfesta pensjónsskipan, id landsstýrismaðurin Kristian Magnussen ætla at seta í verk, skal vera persónlig, t.v.s. ein fær útgöldið eftir tí viðkomandi hevur gildið, tá man mangur pensionistur, id hevur arbeitt sum tímaløntur, fara at sita svangur á ellisárum, tað arbeiðarafelaginum fara at gera, er nevniliga solidarisk, øll skulu fáa tað sama útgöldið í pensjón.

So eg vil geva samgonguni eini góð ráð, haldið fingrarnar burtur frá pensjónini, latið arbeiðsmarknaðin fáa frið at gera sínar eftirlønarskipanir.

Undir mentan og samskipti

eru jattaðar 8 mill. til Tórsvallar stadion. Tað er heilt ótrúligt, at man nú á fíggjarlógini skal jatta 8 mill. kr. til ítróttarstadión, tá vit longu hava eitt stadión, eg haldi at peningurin kann nýst til okkurt meira átrokandi í samfelagnum.

Eg havi onki ímóti at vit stuðla okkara ítrótti, men soleiðis sum okkara fíggjarstøða er, má ein við áhyrgd umhugsu, hvussu vit prioritera tann skattapening, id kemur inn. Tað er meira brúk fyrri peningi eitt nú á tí sosiala økinum, og fyrri at nevna eitt dømi, so hava vit eitt niðurslitið landsjúkrahús, har ótal av sparingum eru gjordar seinastu árin.

Vit hava eisini vegir millum bygdur, id eru alt annað enn tryggir at koyra eftir, serliga á vetrardegi, her hugsi eg um vegin millum Øravík og Hov, id er smalur og vandamikil.

Til Strandferðsluna

eru jattaðar 46.000 mill. kr., einki til nýløgur, hóast fleiri av strandfaraskipunum eru niðurslitið. Hvat ætla landsstýrismaðurin í samferðslumálum at gera á hesum øki, hvørjar ætlanir fyriliggja?

Tá okur koma til tað sum eitur jättan til ferðavinnuna er jättanin hækkað frá 7 mill. kr. til 8,8 mill. kr. Tað nyttar lítið, harra landsstýrismaður, at hækka jättanina til ferðavinnuna við tí fyrri eyga at menna hesa vinnu, tá landsstýrismaðurin samstundis hevur klárað hesi árin, hann hevur havt samferðsluna um hendi í Tinganes, at sett okkum 30 ár aftur í tíðina. Besta strandfaraskipið, vit høvdu, Teistin, seldi hann av landinum, eftir at nógvur peningur var nýttur at gera bátin í stand.

Skotlandssiglingina fekk hann eisini saboterað og Skipafelagið at yvirtaka, so strandfaraskipini, id eru við at verða kaput, eru tey nakað á tjóða ferðafólki, id skal koma til landið, royn heldur fyrst at fáa hesi viðurskipti í rættlag og tosa so um at menna ferðavinnuna.

Á síðu 160 stendur eitt punkt, id eitur Nýggi lóg-gáva (lógarrundin jättan), har eru heilar 40 mill. kr. jattaðar. Kundi verið áhuga-vert at fingið at vitað, hvat landsstýrið ætla at stuðla við hesum 40 mill. kr., visti ikki betur enn at aðalmálið var at vinnan skuldi klára seg uttan stuðul, friu marknaðarkreftirnar skulu jú virka fritt, hevur verið sagt. Men her hevur landsstýrið kanska broytt ætlan?

Føroya Studenta og HF-skeið (lógarrjättan)

3 mill. kr. til kanningararbeiði, projektering og keyp av grundøki til bygging av nýggjum Studentaskúla.

Er tað rætt – nú at fara og jatta pening til nýggjar ilögur til skúlar, vanar ikki annað á skúlaøkinum, áðrenn ein kann fara at tosa um at projektera nýggjar skúlar?

Okur hava útbúgvingar, id liggja á láni, id landsstýrið hevur jattað at seta á stovn, her hugsi eg um útbúgving av heimahjálparum, hvat ætla landsstýrismaðurin á hesum øki, soleiðis sum støðan er í dag er als



eingin útbúgving, nær verður útbúgvingin fyrri heimahjálpararnar sett á stovn? Kann landsstýrismaðurin í skúlamálum svara upp á tað, er nakað jattað á fíggjarlógini til hesa útbúgving, eg havi ikki funnið nakra jättan má eg siga. Hvat við útbúgving fyrri tey ófaklærdu? Hvat hugsar landsstýrismaðurin í skúlamálum um tann spurningin á hesum økinum? Eru vit eftirbátar í mun til onnur lond – har nógv verður gjørt fyrri at útbúgva ta ófaklærdu arbeiðsmegina.

Til dagpeninga-skipanina

eru jattaðar 45 mill. kr. fyrri 1998 móti 36.320 mill. í hesum árinum, sagt verður í viðmerkingunum, at vaksandi vinnuguleikar á arbeiðsmarknaðinum gera, at roknað kann við munandi størri útgjaldingum fyrri 1998. Tað er positivt, at tað verður jattaður peningur til sjúkragdagpeningaskipanina.

Men sum eg visti á í byrjanini, verður sagt í almennu viðmerkingunum til fíggjarlógarruppskotið, at samgongan hevði sett sær fyrri at spara á lógarrundnum útreiðslum???

So fyríkemur tað mær, at tað er júst tað, sum hendir nú á økinum, id eitur sjúkragdagpeningur.

Har hendir nevniliga tað, at arbeiðsfólk, id verða sjúk undir arbeiði, og verða sjúkrameldað, fáa eitt skriv frá almannaðstovuni, sum spyr, um viðkomandi hevur verið í summarfrí, hava tey ikki verið í summarfrí, fáa

tey at vita, at dagarnir tey skuldu hava hildið summarfrí, verða mótröknaðir í sjúkragdagpeninginum, hesi boð eru komin frá lögfróðingini í landsstýrinum fyrri góðum mánaði síðan, verður upplýst frá almannaðstovuni. Tað verður farið so langt, at vátan frá arbeiðsgevara verður ikki góðkend, at persónur hevur verið í summarfrí.

Eg fari at spyrja landsstýrismannin í almannamálum, um hetta er ein nýggjur háttur at fremja sparringar á almannaðstovuni uppá, ella er hetta reinur ágangur móti teimum, id ikki annað hava undir sjúku uttan sjúkragdagpening, tey 80% av tí tey hava forvunnið seinastu 5 vikurnar áðrenn sjúku. Hesi hava ongar møguleikar til fasta løn í 3 mánaðir undir sjúku, sum aðrir stættir í samfelagnum.

Bjálvingarstuðul

hjá pensionistum, har verður sagt í viðmerkingunum, at nú hevur Bjálvingarstuðulgrunnurin hetta um hendi og verður jättanin til persónligt iskoyti minni, kann landsstýrismaðurin í almannamálum, Kristian Magnussen, svara uppá, hví persónliga iskoytið verður minni?

Samanumtikið kann sigast um hetta fíggjarlógarruppskotið, at gjara út har tað ikki er átrokandi neyðugt skuldi landsstýrið latið vera við, hetta fíggjarlógarruppskotið ber eisini dóm av, at hvør landsstýrismaður hevur, hvør í sínum lagi, roynt at fingið so stórar jättanir sum gjørligt til síni málsoki,

uttan nøkur semja er gjørt um uppskotið, áðrenn tað er borið niðan í Løgtingið.

Samgongan sær heldur ikki veruleikan í eyguni, nevniliga at arbeiðsloysið er nógv størri enn tey 7%, sumsagt verður í hagtlønum, eg havi víst á hetta fyrri, tøluni eru rong, tí tey, id eru dottin út úr arbeiðsloysisskipanini, er ikki við í nøkrum hagtlønum, bert tey fáu, id eru komin undir for-sorg, tað eru fleiri hundrad, id ikki eru tald við í talið av arbeiðsloysum, hesi koma ikki undir tey krøv, sum verða sett, nevniliga at neyðin og »elendighetin« skal vera so stór, at ein skal onki eiga til lívsins upphald, um tað er so, at annar hjúnafelagin hevur arbeiði fæst eingin hjálp frá tí almenna.

So at siga at alt er bert ljósareytt, og vit eru komin burtur úr kreppuni, er at billa fólk nakað inn, id er ósatt, kann vera at ongin kreppa er her í miðstaðarøkinum, hvar allur tann almenn sektorurin liggur, men um farið verður út til útjaðaraðkjna, er støðan ein heilt onnur.

Ingeborg Vinther

Suðuroyingar

Marknaðardagur

verður í Ítróttarhøllini í Trongisvági
15. nov. frá kl. 14.00–20.00

Tey, sum hava hug at selja eitthvørt, skulu siga frá á tlf. 72480 millum kl. 10.00 og 12.00 og kl. 14.00 og 16.00 áðrenn 1. nov.

Suðuroyar Kunningarstova